

SAVA TIES- ŠTA SE DEŠAVA SA PILOT PODRUČJIMA?

Buđenjem prirode počinju i terenske aktivnosti u okviru projekta Sava Ties. Tokom prošlih godina i do kraja ove godine, na sedam pilot lokacija koje se nalaze u zaštićenim područjima u Hrvatskoj, Sloveniji, Bosni i Hercegovini i Srbiji, testirani su različiti načini uklanjanja stranih invazivnih vrsta kao što su bagremac, divlji duvan, kiselo drvo, japanska falopa, žlezdasti nedarak i zlatni štap. Navedene vrste predstavljaju pretnju biološkoj raznovrsnosti, uzrokuju velike ekonomske gubitke i neke negativno utiču na zdravlje ljudi. Strane invazivne vrste ne žive prirodno na našem području, ali ih je čovek, namerno ili slučajno, uneo u prirodu. One nemaju prirodnog neprijatelja i nekontrolisano se šire u povoljnim uslovima, pa uspešno koriste i reku Savu za svoje širenje. Veličina štete koju uzrokuju, troškovi njihove kontrole i iskorenjavanje zavise o pravovremenoj identifikaciji i izveštavanju. Projekat Sava TIES i članovi mreže SavaParks udruženi su u nameri da pronađu najefikasnije i najjeftinije rešenje za ublažavanje negativnog uticaja i borbu protiv stranih invazivnih biljaka. Kratak pregled aktivnosti preduzetih na pilot lokacijama nalazi se u daljnjem tekstu.

Krajinski Park Ljubljansko Barje (Slovenija)

Tokom proleća, leta i jeseni prošle godine u Krajinskom parku Ljubljansko Barje, ispitivane su efikasnosti različitih metoda uklanjanja gustocvetne (*Solidago canadensis*) i velike (*Solidago gigantea*) zlatnice ili zlatnog štapa, kao i žlezdastog nedaraka (*Impatiens glandulifera*) i kiselog drveta (*Ailanthus altissima*). Malčiranje, košenje i mlevenje su metode koje su korišćene za uklanjanje zlatnog štapa. Žlezdasti nedarak (*Impatiens glandulifera*) uklonjen je malčiranjem te isto tako i ručno uklanjanje je bilo testirano. Pomoću alata zvanog „ekstraktigator“ (prim: alat za čupanje biljke sa korenom) uklonjeno je kiselo drvo (*Ailanthus altissima*). Pre samog uklanjanja merena je pokrivenost zemljišta ovom vrstom u procentima, broj pojedinačnih biljaka i njihova prosečna visina. Iste aktivnosti će se sprovesti i ove godine, kako bi se podaci mogli međusobno upoređivati.

Malčiranje žlezdastog nedaraka (Foto: A. Tratnik)

Korišćenje ekstraktigatora za uklanjanje kiselog drveta (Foto: A. Tratnik)

Pilot područje sa *Solidago sp.* Nakon prve eradikacije (Foto: A. Tratnik)

Odransko i Lonjsko polje (Hrvatska)

Uklanjanje bagremca (*Amorpha fruticosa*) sa obraslog područja sa ciljem obnove travnjačke vegetacije izvršeno je na 10 hektara u blizini Osekova u Parku prirode Lonjsko polje i na 4 hektara kod Veleševca u Odranskom polju. Uklanjanje je izvršeno traktorskim malčiranjem. Bagremac obrasta velike površine ovih polja i stvara probleme stoci, poljoprivrednicima, sistemu odbrane od poplava, autohtonim biljkama i životinjama. Na Lonjskom polju, pilot ploče su podeljene u tri dela kako bi se mogle testirati različite metode. Dakle, jedan deo je prepušten prirodnom razvoju, drugi deo je namenjen košenju, a treći za ispašu stoke.

Osekovo pilot područje (Foto: Park Prirode Lonjsko polje)

Odransko polje pilot područje (Foto: Safarek produkcija)

Zaštićeno područje Tišina (Bosna i Hercegovina)

Na najnovijem zaštićenom području u Bosni i Hercegovini (proglašenom 2019. godine), na području mrtvaje Tišina, tokom prve polovine 2020. godine, uklonjen je bagremac (*Amorpha fruticosa*), negundovac (*Acer negundo*) i bodljasta tikvica (*Echinocystis lobata*). Ove vrste su dospele namernim i nenamernim ljudskim aktivnostima, a tokom ove godine, uklonjene su sa oko 2,5 hektara. Periodično održavanje planirano je do kraja ove godine, a autohtone vrste drveća će se zasaditi na jesen, s ciljem obnove staništa. Situacija na terenu će se redovno nadgledati zbog prisustva invazivnih stranih vrsta, a rezultati će se upoređivati sa izvornom situacijom.

Pilot područje Tišina (Foto: Centar za životnu sredinu) - bodljasta tikvica na obali močvare Tišina (Foto: I. Miljević)

Nacionalni Park Una (Bosna i Hercegovina)

Japanska falopa (*Reynoutria x bohemica*) ozbiljno ugrožava rečne ekosisteme na području Nacionalnog Parka Una i trenutno se vrši njeno uklanjanje. Metode uklanjanja su mehaničke (malčiranje i ručno vađenje korenja iz zelje) i hemijske (određenim herbicidima koji odgovaraju vegetacijskoj sezoni). Probne (pilot) parcele podvrnute su i suzbijanju ispašom u proleće ove godine.

Pilot područje u Nacionalnom Parku Una (Foto: Nacionalni Park Una)

Specijalni rezervat prirode Obedska bara (Srbija)

U Specijalnom rezervatu prirode Obedska bara uklonjenje su žbunaste formacije bagremca (*Amorpha fruticosa*) na površini od oko 5,5 hektara, što je povećalo kritično malu vodenu zonu rezervata za oko 1,6 hektara. Praćenje stanja ptica, riba i procesa revitalizacije planirani su za ovu godinu.

Obedska bara pilot područje (Foto: Vojvodinašume)

Specijalni prirodni rezervat Zasavica (Srbija)

Strana invazivna vrsta divlji duvan (*Asclepias syriaca*) uklonjena je sa 52 hektara u Specijalnom Rezervatu Prirode Zasavica. Ispitane su mehaničke (ručno čupanje i malčiranje) i hemijske metode (premazivanje herbicidima na kraju vegetacione sezone). Pre navednih aktivnosti izvršeno je kartiranje pokrovnosti ove vrste, što će se ponoviti i ove godine.

Pilot područje na Zasavici (Foto: Zasavica)

Efikasnost primenjenih metoda u navednim pilot područjima moći će se utvrditi u toku narednih godina, jer je iskorenjivanje stranih invazivnih vrsta dug i zahtevan proces, čiji je uspeh vidljiv tek nakon dužeg perioda. Za informacije o budućim aktivnostima posetite web stranicu projekta ili društvene mreže.